Súd:	Okresný súd Prešov
Spisová značka:	11C/34/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8124204129
Dátum vydania rozhodnutia:	16. 10. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Iveta Wildeová
ECLI:	ECLI:SK:OSPO:2024:8124204129.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v spore žalobcu: A. B. C., nar. X.X.XXXX, XXX XX D., D. XXX, zastúpený: Mgr. Peter Troščák, advokát, 080 01 Prešov, Hlavná 50, IČO: 50003500, proti žalovanej: Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra SR so sídlom v Bratislave, 812 85 Bratislava, Štúrova 2, IČO: 00166481, o náhradu nemajetkovej ujmy a prísl., takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi 3.000 Eur v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalobu v prevyšujúcej časti zamieta.

III. Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, ale len z prisúdenej istiny.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca žalobou z 13.5.2024 sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 Eur za jeho nezákonné trestné stíhanie, keďže bol spod obžaloby oslobodený právoplatným rozsudkom Okresného súdu Prešov 33T/66/2016 z 23.2.2023 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove 10To/23/2023 zo dňa 4.10.2023. Nárok uplatnil podľa zákona č. 514/2003 Z.z. a zdôvodnil ho tým, že bol bezdôvodne vystavovaný mnohým procesným úkonom, výsluchom, znaleckému dokazovaniu, hlavným pojednávaniam. Jeho trestné stíhanie trvalo 8 rokov, počas ktorých pociťoval enormnú nespravodlivosť, krivdu a stres, keďže sa nedopustil žiadnej trestnej činnosti voči manželke a obvinenie bolo založené len na jej klamlivých tvrdeniach v čase, keď prebiehal boj o deti na súde. Na základe informácie o jeho trestnom stíhaní viacero osôb prerušilo s ním kontakt a keďže pri predbežnom prerokovaní jeho nároku na náhradu škody v zmysle § 15 ods. 1 citovaného zákona Generálna prokuratúra uznala jeho nárok v časti náhrady škody za trovy obhajoby vo výške 4.407,27 Eur, touto žalobou žiadal len o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy.

2. Žalovaná so žalobou nesúhlasila z dôvodu, že žalobca svoje tvrdenie o jeho zníženej dôstojnosti a vážnosti, úzkosti, nervozite ničím nepreukázal a navyše ak si bol istý svojou nevinou, ním opísané pocity neboli dôvodné. Uviedla tiež, že žalobca svojou žalobou nepreukazuje vznik škody v osobnostnej sfére, ani príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom takejto škody.

3. Žalobca v replike vyslovil názor o nedôvodnej a nelogickej námietke žalovanej k jeho žalobe a citoval z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 4Cdo/125/20219, 3Cdo/156/2017 a tiež z nálezu Ústavného súdu SR I.ÚS 320/2016.

4. Žalovaná právo na dupliku nevyužila.

5. Súd vykonal dokazovanie písomnými vyjadreniami strán, výsluchom žalobcu a svedkyne E. F., spisom tohto súdu 33T/66/2016, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

6. Dňa 18.3.2015 oznámila manželka žalobcu na Okresnú prokuratúru v Prešove podozrenie zo spáchania trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby žalobcom vo vzťahu k nej a ich maloletým deťom. Uznesením vyšetrovateľky Okresného riaditeľstva PZ odboru kriminálnej polície Prešov ČVS:ORP-342/1-VYS-PO-2015 zo dňa 27.7.2015 bolo vznesené obvinenie žalobcovi za zločin týrania blízkej a zverenej osoby vo vzťahu k manželke podľa § 208 ods. 1 písm. a/, b/ Trestného zákona a to na základe nie len jej výpovede, ale aj svedkov G. H. – matky poškodenej a Mgr. Jaroslava Kušníra – kolegu poškodenej a tiež znaleckých posudkov z odboru psychológie vypracovaných na poškodenú aj obvineného. Sťažnosť žalobcu prokurátorka Okresnej prokuratúry v Prešove zamietla ako nedôvodnú uznesením 1Pv247/2015/7707-14 z 2.9.2015.

7. V rámci vyšetrovania neskôr boli vypočutí aj ďalší svedkovia – G. I. J. (pracovníčka Občianskeho združenia MyMamy), G. H. – kamarátka poškodenej, G. C. – matka obvineného, znalkyňa K. L. K., zabezpečené bolo množstvo rôznych listinných dôkazov a na základe toho 23.5.2016 vyšetrovateľka predložila spis Okresnej prokuratúre Prešove s návrhom na podanie obžaloby. Tú podala prokurátorka dňa 15.6.2016 na tunajší súd pod 1Pv247/15/7707-38 pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby za ten skutok, že od presne nezisteného dňa v septembri 2013 do 10.10.2014 počas spolužitia v spoločnej domácnosti v rodinnom dome v obci D. F. XXX, M. K., spôsoboval fyzické a psychické utrpenie svojej manželke G. I. C. tým, že jej vulgárne nadával, hovoril jej, že je neschopná chudera, špinavá sviňa, kričal na ňu, vyvolával hádky, po tom, ako po materskej dovolenke nastúpila do práce, vyvolával žiarlivostné scény kvôli jej obliekaniu, pracovnej dobe, nariadil jej, že sa má dať ostrihať, sledoval ju cez GPS v mobile a ona mu musela potvrdzovať SMS správami, kde sa nachádza, keď si uvedenú aplikáciu odinštalovala, začal na ňu kričať a udrel ju otvorenou dlaňou po tvári a to takou silou, že buchol aj do pohára, ktorý poškodená držala v ruke, kde týmto si vrazila do pery, ktorú si rozťala a tiekla jej krv, kde však lekárske ošetrenie nevyhľadala, jeden krát ju sotil do hrany dverí a takýmto konaním spôsobil poškodenej zranenia a to pomliaždenie predlaktia vpravo, kde vyhľadala lekárske ošetrenie, kontroloval jej telefón, notebook, kontroloval ju osobne v práci, jej čas príchodu domov z práce, nabúral sa jej do e-mailov, na sociálnu sieť Facebook, obmedzoval ju tak, že nemohla nikam ísť bez jeho súhlasu, nemohla sa s nikým stretávať ani si s nikým písať, keď išla na lekárske ošetrenie, musela si vypýtať potvrdenie, aby vedel, či a ako dlho bola na ošetrení, kontroloval bločky z nákupov a zisťoval, či sedia časy nákupu a príchodu domov, ponižoval ju, v domácnosti musela robiť všetko tak, ako on chcel, musela dodržiavať jeho pravidlá chodu domácnosti, mohla sa sprchovať len dva krát do týždňa, viac krát sa stalo, že ju v nočných hodinách budil SMS správami, e-mailmi alebo ju prišiel sám zobudiť, kde od nej vyžadoval odpovede na rôzne otázky, pričom menovaná chodila do práce nevyspatá, psychicky vyčerpaná, čím u poškodenej vyvolával strach a stres, následkom čoho dňa 27.03.2015 vyhľadala odbornú psychologickú pomoc, čo v zmysle znaleckého posudku, vypracovaného na poškodenú G. I. C. znalcom z odboru psychológie, poukazuje na aktuálne menej priaznivý psychický stav, ktorý je minimálne čiastočne v priamom súvise s konaním obvineného (pokiaľ sa dialo), u poškodenej sú prítomné typické znaky spadajúce pod syndróm týranej osoby.

8. Vo veci bolo uskutočnených 9 pojednávaní a rozsudkom Okresného súdu Prešov 33T/66/2016-650 z 15.11.2018 bol žalobca uznaný vinným zo zločinu týrania blízkej osoby a bol mu uložený podmienečný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov a skúšobnú dobu určil na 3 roky. Tento rozsudok však bol zrušený uznesením Krajského súdu v Prešove 10To/10/2019-670 z 12.11.2019.

9. Rozsudkom Okresného súdu Prešov 33T/66/2016 zo dňa 23.2.2023 bol žalobca spod obžaloby oslobodený z dôvodu, že skutok uvedený v obžalobe nie je trestným činom. Proti rozsudku podali odvolanie tak žalobca, ako aj prokurátor. Krajský súd v Prešove uznesením 10To/23/2023-909 zo dňa 4.10.2023 však ich odvolania zamietol. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že žalobca sa dopustil skutku uvedeného v obžalobe a teda dopúšťal sa voči poškodenej neadekvátneho konania, ktoré však nenadobudlo takú mieru, intenzitu a komplexnú povahu a zároveň nemalo na poškodenú taký dopad, aby ho bolo možné právne kvalifikovať ako týranie v zmysle § 208 ods. 1 Trestného zákona, keďže konanie obžalovaného nedosiahlo vyšší stupeň bezcitnosti a hrubosti.
10. Žalobca písomnou žiadosťou zo dňa 3.1.2024 v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. uplatnil na Generálnej prokuratúre SR nárok na náhradu škody za trovy obhajoby vo výške 4.404,27 Eur ako aj náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 Eur z titulu nezákonného rozhodnutia o začatí trestného

stíhania a vznesení obvinenia voči nemu a s poukazom na právoplatný rozsudok o jeho oslobodení spod obžaloby 33T/66/2016, ktorý nadobudol právoplatnosť 4.10.2023. Generálna prokuratúra SR odpovedala žalobcovi listom zo dňa 10.4.2024, v ktorom uznala dôvodnosť jeho nároku na náhradu škody za vynaložené trovy obhajoby vo výške 4.404,27 Eur a uviedla, že tento nárok žalobcovi uspokojí. Neuznala však nárok na úhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu nepreukázania jej vzniku.

11. Žalobca vo svojej výpovedi na pojednávaní poukázal na to ako susedia, ale aj niektorí jeho priatelia zmenili svoje správanie voči nemu po tom, čo bol trestne stíhaný, prestali sa s ním zhovárať a hovorili o ňom, že je násilník. Extrémne ťažko psychicky znášal svoje trestné stíhanie, často absolvoval výsluchy, pojednávania a preto musel svojim nadriadeným vysvetľovať dôvod svojej neúčasti na pracovisku. Mal obavy z toho ako to celé dopadne a nemohol sa sústrediť na prácu. Žil len svojim trestným stíhaním a hľadaním spôsobu ako dosiahnuť jeho zastavenie. Snažil sa nájsť si životnú partnerku, jeho vzťahy však stroskotali práve na tom, že bol stíhaný. Od roku 2017 žije s E. F., pričom v roku 2020 sa im narodilo aj dieťa, ktoré plánovali. Nedokázal sa však mu plne venovať, keďže sa musel pripravovať na jednotlivé pojednávania a bol z toho nervózny. Trestne stíhaný bol aj za vyhrážanie bývalej manželke, avšak v danej veci hneď na prvom pojednávaní bol spod obžaloby oslobodený. Začaté boli voči nemu aj dve priestupkové konania v súvislosti s nezhodami s bývalou manželkou, ktoré však boli zastavené.

12. Svedkyňa E. F. potvrdila ako sa negatívne o žalobcovi vyjadrovali ich susedia, ktorí mali informácie od bývalej manželky o tom aký je to zlý človek, čo však svedkyňa odmietala a snažila sa im to vyvrátiť. Žalobca podľa nej veľmi ťažko psychicky znášal svoje trestné stíhanie, pri každom zazvonení sa obával toho, či nedostane predvolanie na ďalšie pojednávanie, hoci svedkyňa sa ho snažila podporiť tvrdením, aby sa nebál, že pravda musí vyjsť najavo. Obavy mali aj z toho, či žalobca nepríde o zamestnanie kvôli jeho výpadkom v práci v súvislosti s jeho účasťou na vyšetrovacích úkonoch a pojednávaniach. Potvrdila aj narodenie ich plánovaného dieťaťa ako aj to, že aj potom žalobca sa viac venoval súdom ako rodine a situácia sa zmenila v prospech rodiny až po jeho oslobodení spod obžaloby.

13. Podľa článku 46 ods. 3 Ústavy SR každý má právo na náhradu škody spôsobnej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

14. Podľa § 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci tento zákon upravuje
a) zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci,
b) zodpovednosť obce a vyššieho územného celku (ďalej len „územná samospráva“) za škodu spôsobenú orgánmi územnej samosprávy pri výkone samosprávy,
c) predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a právo na regresnú náhradu.
15. Podľa § 2 citovaného zákona na účely tohto zákona
a) výkon verejnej moci je rozhodovanie a úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb,
b) orgán verejnej moci je
1. štátny orgán,
2. orgán územnej samosprávy, verejnoprávna inštitúcia, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorým zákon zveril výkon verejnej moci.

16. Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci
a) nezákonným rozhodnutím,
b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
d) nesprávnym úradným postupom.

17. Podľa § 3 ods. 2 citovaného zákona zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

18. Podľa § 4 ods. 1 písm. f/ citovaného zákona vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, ak škodu

spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu4) v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo správnom konaní.

19. Podľa § 5 ods. 1 citovaného zákona právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

20. Podľa § 6 ods. 1 citovaného zákona ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

21. Podľa § 6 ods. 2 citovaného zákona právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.

22. Podľa § 15 ods. 1 citovaného zákona nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len „žiadosť“) s príslušným orgánom podľa § 4 a 11.

23. Podľa § 16 ods. 1 citovaného zákona zo žiadosti musí byť zrejmé, kto náhradu škody žiada, ktorej veci sa týka, titul, z ktorého sa nároku na náhradu škody domáha, akým spôsobom škoda vznikla a čoho sa poškodený domáha. V žiadosti a pri uplatnení nároku na náhradu škody na súde je poškodený povinný uviesť požadovanú výšku náhrady škody a označiť orgán verejnej moci, ktorý mu škodu spôsobil.

24. Podľa § 16 ods. 4 citovaného zákona ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

25. Podľa § 17 ods. 1 citovaného zákona uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.1a)

26. Podľa § 17 ods. 2 citovaného zákona v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

27. Podľa § 17 ods. 3 citovaného zákona výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na
a)
osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
b)
závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
c)
závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
d)
závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

28. Podľa § 17 ods. 4 citovaného zákona výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

29. Po výsluchu žalobcu a svedkyne a oboznámení sa so spisom tohto súdu 33T/66/2016 súd dospel k záveru, že nepochybne základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu je daný.

30. Predpokladom zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. je súčasné splnenie troch podmienok a to existencia nezákonného rozhodnutia resp. nesprávneho úradného postupu, existencia škody t.j. majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch resp. nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v zmysle § 3 zákona č. 514/2023 Z.z. je objektívnou zodpovednosťou, ktorej sa štát nemôže zbaviť a za splnenia vyššie uvedených podmienok za túto škodu zodpovedá. Pre vznik zodpovednosti štátu musia byť pritom splnené všetky zákonom požadované podmienky súčasne. Podľa ustálenej judikatúry štát zodpovedá za škodu spôsobenú vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím. Ten proti komu bolo trestné stíhanie zastavené alebo kto bol oslobodený spod obžaloby má právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vnesení obvinenia resp. podaním obžaloby (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 1Cdo/53/1993 zo dňa 28.6.1993, 4MCdo/15/2009 z 18.10.2010, 2Cdo/249/2018 z 31.10.2019, 4Cdo/54/2011 zo dňa 30.1.2011, 7Cdo/145/2011 zo dňa 12.12.2012, 7Cdo/87/2012 zo dňa 19.6.2013, 7MCdo/27/2012 zo dňa 19.2.2014, 4Cdo/66/2018 zo dňa 21.11.2018, 8Cdo/177/2017 zo dňa 26.1.2019). Poukázať možno aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR I.ÚS 320/16 zo dňa 7.7.2016, ktorý uviedol, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V ďalšom rozhodnutí III.ÚS 754/16 zo dňa 24.1.2017 Ústavný súd uviedol: „ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škodu v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby (či zastavením trestného stíhania) je však potrebné hľadať nielen v článku 46 ods. 3 Ústavy a článku 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd alebo všeobecnej rovine aj v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát považovaný za právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorými zasahujú do základných práv jednotlivca. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie skutočne v trestnom konaní potvrdilo (napr. rozhodnutia Ústavného súdu ČR II.ÚS 590/08 zo 17.6.2008 a IV.ÚS 642/05 z 28.8.2007). Je iste právom a povinnosťou štátu zabezpečovať ochranu spoločnosti vyšetrovaním podozrení zo spáchania trestnej činnosti a jednotlivec je povinný v určenom rozsahu znášať obmedzenia z tohto vyplývajúce, avšak pokiaľ orgány činné v trestnom konaní dospejú k rozhodnutiu, ktoré sa neskôr ukáže ako nezákonné, ide vo vzťahu k takto stíhanej osobe o postup porušujúci jej základné ľudské práva. Ak má byť jednotlivec povinný podrobiť sa úkonom trestného konania, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nespáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorými bol zo strany štátu podrobený“.

31. Vzhľadom na vyššie uvedené právne závery možno konštatovať, že oslobodením žalobcu spod obžaloby bola fakticky konštatovaná nezákonnosť, či už uznesenia o vznesení jeho obvinenia alebo obžaloby a za to nesie plnú zodpovednosť štát, ktorého orgány začali trestne stíhať žalobcu, hoci sa neskôr zistilo, že nedôvodne, keďže daný trestný čin nespáchal.

32. Pri posudzovaní výšky nemajetkovej ujmy súd si osvojil závery vyplývajúce z odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 4Cdo/171/05 z 27.4.2006. Podľa tohto rozhodnutia je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom voľnej úvahy súdu, ktorá sa však musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu vymykajúcou sa akejkoľvek kontrole, nemožno priznávať neprimerané, či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napr. pri porovnaní odškodnenia zásahu do práva na ochranu osobnosti s odškodnením zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou SR mohli niektoré ujmy na iných základných právach bagatelizovať. Rovnako v rozhodnutí 6MCdo 15/2012 z 30.9.2013 Najvyšší súd dospel k záveru, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu. Jej základom je zistenie skutkových okolnosti, ktoré súdu umožnia úvahu o určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie napr. zákona č. 215/2006 Z.z.

33. Je nepochybné, že každé nezákonné trestné stíhanie je zásahom do osobnosti stíhaného a negatívne ovplyvňuje jeho spoločenský, pracovný a osobný život. Nie je možné pri tomto nároku dôkazmi preukazovať vznik nemajetkovej ujmy, čo vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu SR 4Cdo/125/2019 z 27.8.2019, ktorý uviedol, že nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide totiž predovšetkým o stav mysle poškodenej osoby. Podobný záver vyplýva aj z uznesenia Najvyššieho súdu SR 4Cdo/34/2018 z 30.7.2019.

34. Zákonodarca stanovil kritéria, podľa ktorých súd rozhoduje o výške nemajetkovej ujmy v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. a zároveň stanovil limit pre túto výšku v § 17 ods. 4. Týmto limitom je výška náhrady poškodeným obetiam násilných trestných činov. Pôvodne išlo o zákon č. 215/2006 Z.z., ktorý však bol zrušený zákonom č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov. Podľa § 12 ods. 3 citovaného zákona pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi, znásilnenia, sexuálneho zneužívania, sexuálneho násilia, týrania blízkej a zverenej osoby alebo nedobrovoľného zmiznutia má obeť násilného trestného činu nárok na náhradu za nemajetkovú ujmu vo výške desaťnásobku mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu.

35. Súd pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy okrem zákonom stanovených kritérií uvedených v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. bral do úvahy tiež povahu trestnej veci vzhľadom na druh a závažnosť trestného činu, pre ktorý bolo trestné stíhanie vedené, od čoho sa tiež odvíja intenzita s akou je poškodený negatívne vnímaný okolím. Zohľadnil tiež hrozbu a potenciálny rozsah trestného postihu (hrozil mu trest 3 až 8 rokov), od ktorého sa odvíja subjektívny pocit neistoty žalobcu a zohľadnil aj dlhú dĺžku trestného stíhania – 8 rokov. Na druhej strane však zobral do úvahy skutočnosť, že žalobca bol stíhaný na slobode, nebol ani zadržaný, neprišiel o zamestnanie a dokonca počas jeho trestného stíhania nadviazal partnerský vzťah, ktorý trvá už 7 rokov a v roku 2020 plánovane založili rodinu, keďže narodilo sa im dieťa, pričom partnerka stále psychicky žalobcu podporovala počas jeho trestného stíhania, keďže bola presvedčená, že je neodôvodnené. Zároveň súd prihliadol aj na to, čo uviedli súdy v oslobodzujúcom rozsudku žalobcu, keď konštatovali, že žalobca sa dopustil skutku uvedeného v obžalobe, ktorý považovali za neadekvátne správanie žalobcu voči bývalej manželke a teda nedošlo k oslobodeniu spod obžaloby žalobcu z dôvodu, že skutok sa nestal, ale preto, že nedosiahol stupeň nebezpečnosti potrebný pre kvalifikáciu trestného činu.

36. Náhrada nemajetkovej ujmy má byť spravodlivým, rozumným a primeraným odškodnením následkov trestného stíhania žalobcu a zároveň jej výška nesmie prekročiť zákonný limit v § 17 ods. 4 Zákona č. 514/2003 Z.z. Tento zákonný limit je možno dať do kontextu s judikatúrou ESĽP, ktorý zdôraznil, že pri určovaní náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia a ktorá je priznávaná obetiam násilných činov a nemala by prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko). Na to poukázal aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí 3Cdo/19/2018, keď uviedol, že určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z.z. (ktorý zaviedol citovaný § 17 ods. 4 do zákona č. 514/2003 Z.z. pozn. súdu) je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí ESĽP.

37. Súd nesúhlasí s názorom žalobcu, že súd by nemal pri rozhodovaní aplikovať zákonný limit náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 4 citovaného zákona. Princíp viazanosti právom resp. princíp zákonnosti patrí totiž k základným znakom právneho štátu. Premietnutý je do Ústavy SR v článku 2 ods. 2 a vo vzťahu k rozhodovacej činnosti sudcov v článku 144 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom. Z toho dôvodu súd jej povinný pri rozhodovaní o uplatnenom nároku žalobcu aplikovať aj § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. Princíp tohto zákonného ustanovenia spočíva v tom, aby poškodený nezákonným trestným stíhaním nezískal vyššie finančné zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu ako poškodená obeť násilného trestného činu. Žalobca bol trestne stíhaný za zločin týrania blízkej osoby v dôsledku skutku, ktorý sa odohral v rokoch 2013-2014. Obeť tohto trestného činu (ak by k nemu skutočne došlo) by podľa § 12 ods. 3 zákona č. 274/2017 Z.z. mohla získať maximálne odškodnenie vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy v roku 2014, čo je 3.520 Eur. Žalobca sa stal poškodeným momentom vznesenia obvinenia voči nemu, k čomu došlo v roku 2015. V tom čase minimálna mzda činila 380 Eur a preto maximálna náhrada nemajetkovej ujmy v jeho prípade s poukazom na vyššie uvedený zákonný limit môže byť vo výške 3.800 Eur. Súd

po zohľadnení konkrétnych okolností tohto prípadu, ktoré rozobral v predchádzajúcej časti rozsudku dospel k záveru, že za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu považuje sumu 3.000 Eur a preto žalobu v prevyšujúcej časti ako nedôvodnú zamietol. Súdu je pritom známa rozhodovacia prax súdov, ktoré priznávajú rôzne sumy a aj výrazne vyššie ako v tomto prípade z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, čo však do určitej miery súvisí aj s tým, že spomínaný zákonný limit bol zavedený do právnej úpravy až od 1.1.2013 a tiež s tým, že stále je potrebné zohľadniť konkrétne okolnosti každého prípadu a z toho dôvodu nie je možné bez znalosti každého iného súdneho sporu pri rozhodovaní o výške nároku zohľadňovať zásadu proporcionality. Napriek tomu súd v tejto súvislosti poukazuje na súdne rozhodnutie, ktorým žalobcovi bola priznaná náhrada nematkovej ujmy 1.000 Eur, pričom žalobca bol trestne stíhaný osem a pol roka, dokonca bol aj vo väzbe 28 dní, stíhaný bol za trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa a prijímanie úplatku. Dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove 3Co/378/2015 z 3.2.2016 bolo odmietnuté uznesením Najvyššieho súdu SR 3Cdo/95/2016 zo dňa 9.8.2016 a zamietnutá bola aj jeho ústavná sťažnosť uznesením Ústavného súdu SR I.ÚS/702/2016 zo dňa 23.11.2016.

38. Pre úplnosť súd uvádza, že rozhodnutia dovolacieho súdu, na ktoré žalobca poukázal, či už v žalobe alebo replike neriešili výšku nemajetkovej ujmy, ale to, či bol daný základ nároku a to vrátane uznesenia 3Cdo/156/2017, keďže Najvyšší súd SR zodpovedal na dovolaciu otázku, či štát zodpovedá za škodu v zmysle citovaného zákona vždy vtedy, keď trestné stíhanie nebolo ukončené právoplatným rozsudkom uznávajúcim jeho vinu zo spáchania trestného činu alebo len vtedy, keď jeho obvinenia boli nedôvodné, nezákonné a vznesené v rozpore so zásadami trestného konania.

39. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, keďže podľa ustálenej súdnej praxe rozhodnutie o výške nároku záviselo od úvahy súdu a preto v takýchto sporoch, hoci súd nevyhovie nároku v uplatnenej výške a vyhovie len čiastočne, má sa za to, že žalobca bol v spore úspešný v celom rozsahu. Keďže súd nezistil žiadne dôvody pre aplikáciu § 257 CSP, ktorý možno použiť len výnimočne, súd priznal žalobcovi nárok na plnú náhradu trov tohto konania voči žalovanej.

40. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.